

Maria, Regina României

POVESTEA VIETII MELE

*



editura rao

MARIA, REGINĂ A ROMÂNIEI

Povestea vieții mele / Maria, regina României. - București:

Editura RAO, 2013

3 vol.

ISBN 978-606-609-395-8

Vol.1. – ISBN 978-606-609-396-5

821.135.1-94

94(498)"19" Maria(0:82-94)

Editura RAO
Grupul Editorial RAO
Str. Turda nr. 117–119, București, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

MARIA, REGINA ROMÂNIEI
Povestea vieții mele
(volumul I)

© Editura RAO, 2013
Toate drepturile rezervate

Prezenta ediție reproduce fidel textul apărut la Editura „Adevărul” s.a. (ediția a VI-a). Prin acord cu Casa Regală a României, singurele intervenții făcute au vizat aducerea la zi a textului din punctul de vedere ortografic și al punctuației, precum și în ce privește normele de editare moderne.

2013

ISBN 978-606-609-396-5

Povestea vieții mele!

Adesea mi s-a cerut s-o scriu, și am stat în cumpănă dacă s-o fac, din multe pricini.

Cu moartea scumpului meu soț, regele Ferdinand, se încheie un anumit capitol al vieții mele – și simt că pot mai ușor să privesc înapoi la calea, la lunga cale ce am străbătut-o până acum. Pot s-o privesc de departe în chip mai puțin părtinitor și, poate, tocmai aceasta am așteptat mereu.

M-am întrebat totdeauna sub ce unghi voi privi, pentru a o povesti, propria mea viață, știind că, până la un punct oarecare, trebuie să-mi cântăresc cuvintele și totuși să fiu cât se poate de sinceră și atât de precisă pe cât se poate. Nu vreau să fiu nici prea rece, dar nici prea pătimășă; simțirile nu trebuie să mă târască după ele.

Într-o oarecare măsură vreau să privesc înapoi la viața mea, ca și cum aș povesti întâmplările altuia, ba, parcă aș vrea, chiar, să o scriu la persoana a treia, dar aceasta ar fi un fel de prefăcătorie, și eu niciodată nu m-am prefăcut. Toată viața am fost primejdios de sinceră și nu mă pot dezbăra de această deplină sinceritate.

Mi se pare că am găsit acum unghiul sub care pot privi povestirea vieții mele: unghiul care mă înfățișează pe mine în legătură cu România – fie România și eu, fie eu și România – e cam același lucru.

Trebuie să mi se ierte că multe gânduri, multe chibzuiri și multe tâlcuiri se întrepes cu faptele ce am de înșiruit, căci viața mea a fost

până acum destul de lungă și întâmplările destul de numeroase ca să-mi fi strunit mintea și să fi făcut din mine un soi de mic filosof, în felul meu.

România și eu. Dar de bună seamă e nevoie să privesc și înapoi, cu mult înapoi, căci despre nici o viață nu se poate vorbi fără a pomeni de copilărie și de tinerețe, care sunt marile făuritoare ale caracterului; și copilăria mea a fost o copilărie fericită, de care mi-e drag să-mi amintesc.

PARTEA I

COPILĂRIA

M-am născut la Eastwell, în Kent, în 1875.

O casă mare de piatră cenușie, într-un imens și frumos parc englezesc – o pădure, cu largi pajiști de iarbă, vaste zări unduite, nu mărețe sau mohorâte, ci blânde, liniștite, nobile –, un cămin englezesc.

Eram a doua la părinți. Primul copil era băiat și fusese numit Alfred, după tatăl meu, care era al doilea fiu al reginei Victoria și ofițer în marina britanică.

Mama fu încântată să aibă o fetiță; spunea că-i sunt mai dragi fetele decât băieții, și-mi puse numele Maria, care era numele ei și al mamei ei. Iubea și cinstea pe maică-sa din toate puterile sufletului ei.

În 1873, Maria Alexandrovna, singura fiică a țarului Alexandru al II-lea al Rusiei, se căsătorise cu Alfred, duce de Edinburgh, și venise din depărtata Rusie să-și trăiască viața în Anglia. Multă lume își va închipui, poate, că era un mare noroc și o fericire a veni din Rusia în Anglia. Dar mama mea își iubea din inimă pământul natal și niciodată nu s-a simțit deplin fericită în Anglia, cu toate că a avut acolo mulți prieteni scumpi.

Noi, copiii ei, dimpotrivă: născuți în Anglia, o iubeam adânc și am păstrat toată viața, săpată în inimă, această iubire. A fost o întristare pentru noi, copiii, să aflăm, mai târziu, că niciodată, în fundul inimii, mama noastră nu socotise Anglia ca adevăratul ei cămin, căminul mai presus de toate căminurile, pe care îl iubește omul cu patimă.

Respectiv Aceasta este una dintre durerile mamelor care sunt „exportate” sau mai bine aş zice „importate”. Chiar atunci când copiii ajung, la rândul lor, patrioţi înfocaţi, aceştia nu pot înţelege pe deplin că şi mamele lor rămân cu sufletul legat de ţara în care s-au născut. Mama – cred dânzii – e a lor şi a ţării în care i s-au născut copiii; ei nu-şi pot închipui trăind vreo altă iubire în inima părinţilor lor. Unele lucruri rămân întotdeauna greu de înţeles; de aceea, fiecare generaţie ar trebui să fie îngăduitoare faţă de cealaltă, părinţii faţă de copii, dar şi copiii faţă de părinţi, căci cine poate măsura adâncurile, dorurile, zbuciumul şi dezamăgirile inimii omenesti – iar mamele nu trebuie să-şi închipuie că-şi pot trece năzuinţele, iubirile şi patimile în sufletele celor cărora le-au dat viaţă.

Vremurile, circumstanţele, ambianţa, înrâuririle, toate se îmbină pentru a-i face pe copii să se deosebească de părinţi; şi apoi, adesea, mama uită, când un copil o uimeşte sau o dezamăgeşte, că nu ea singură a plămădit acel copil.

Într-un copil curg totdeauna două izvoare de sânge; un lung şir de străbuni – iluștri sau nu, aceasta nu importă – sunt părtași la făurirea copilului pe care fiecare mamă, din instinct, îl crede numai al ei, fără doar şi poate, căci nu l-a purtat ea nouă luni, şi la urmă, nu i-a dat ea viaţă, cu preţul chinului ei?

Părinţii mei mai aveau trei fiice, Victoria Melita, născută la Malta în 1876, Alexandra Victoria, născută la Coburg doi ani mai târziu, şi, în sfârşit, Beatrice, care se născu şi dânsa la Eastwell în 1883. Ea era „copilul preferat” al familiei şi se pricepea foarte bine să se întărească în această situaţie de invidiat.

Copilăria noastră a fost o copilărie fericită şi fără griji, copilăria unor copii bogaţi şi sănătoşi, feriţi de loviturile şi de asprele realităţi ale vieţii.

Mama ţinea în viaţa noastră un loc mai mare decât tata – el, fiind marinar, lipsea adesea dintre noi, ba chiar era întru câtva un străin pentru noi, un străin oarecum minunat, frumos, pârlit de soare, cu

ochi albaştri, şi, după câte îmi amintesc, cu părul aproape negru, cu toate că mai târziu am băgat de seamă, în portretele lui, că părul nu-i era atât de negru cât se părea ochilor mei de copil.

Aveam noi oarecare teamă de el? Poate că da, puţin; orişicum, el era pentru noi ceva cu totul deosebit şi zilele în care ne băga în seamă erau zile de sărbătoare pentru noi; dar „Mama” era marea realitate a vieţii noastre.

Mama era aceea care hotăra despre toate, mama era aceea la care alergam, mama care venea să ne sărute la culcare, care ne lua la plimbare pe jos sau cu trăsura, care ne mustra sau ne lăuda şi care ne spunea ce trebuie să facem şi ce nu.

Ne iubea cu patimă. Întreaga-i viaţă era dăruită copiilor ei: noi îi eram grija de căpetenie şi însuşi miezul existenţei sale. Avea însă ideile ei proprii asupra severităţii şi niciodată n-a admis vreun amestec între generaţii. N-a fost niciodată tovarăşa noastră, ci în mod foarte hotărât a rămas exclusiv mamă, aceea care întručujează autoritatea şi totodată dragostea – suverana, stăpână în căminul ei, aceea care ţine sceptrul şi te face să simţi că puterea asupra binelui şi a răului este a ei.

Tata era marinar – şi era şi sportsman, trăgaci de seamă şi, ca orice englez, aştepta cu deosebită plăcere anotimpul vânătorilor. Toamna, multă lume era poftită în parcul de la Eastwell, domni şi doamne cu nume strălucite şi de felurite naţionalităţi.

La asemenea prilejuri, noi, copiii, înainte de a merge la culcare, eram îmbrăcaţi în hainele cele mai frumoase şi trimişi jos, în biblioteca mare, ca să zicem „noapte bună” musafirilor părinţilor noştri.

Îmi amintesc şi acum senzaţia netezirii părului meu cu peria; aveam un belşug de păr pe care surorile mele îl numeau „galben”, dar pe care mie îmi plăcea să mi-l închipui „auriu”, păr de care nursa [guvernanta] noastră Pitcathly, o nepreţuită bătrână scoţiană, era grozav de mândră. Bine pieptănat, se desfăşura în toată frumuseţea lui. Şi cu drept cuvânt, „Nana” ne îngrijea, ne lustruia, ne sclivisea ca pe

Maria, Regina României

POVESTEA VIETII MELE

* *



editura rao

PARTEA A III-A

TÂNĂRĂ SOȚIE

A doua zi, în ziua în care se făcuse cămărușă, tânărul se trezi
într-o cameră cu două ferestre, una din care era deschisă și din care
se vedea o parte din curtea din spate a casei.

Într-o clipă, tânărul se trezi în camera sa și se uită la
ceasul de perete, care arăta că erau douăzeci și două de ore.

Într-o clipă, tânărul se trezi în camera sa și se uită la
ceasul de perete, care arăta că erau douăzeci și două de ore.

Într-o clipă, tânărul se trezi în camera sa și se uită la
ceasul de perete, care arăta că erau douăzeci și două de ore.

Într-o clipă, tânărul se trezi în camera sa și se uită la
ceasul de perete, care arăta că erau douăzeci și două de ore.

Într-o clipă, tânărul se trezi în camera sa și se uită la
ceasul de perete, care arăta că erau douăzeci și două de ore.

PARTEA A III-A TÂNĂRĂ SOTIE

A fost o călătorie lungă. Îmi păraseam căminul, păraseam tot trecutul, mergând înainte, tot înainte, într-o lume geroasă, spre o țară necunoscută, spre o viață neștiută.

Ger și zăpadă peste tot, iar în inimă o nespusă durere, care nu voia să contenească.

Soțul meu, fericit să mă aibă, în sfârșit, singură lângă dânsul, mă ținea cu râvnă departe de toată suita noastră. Eram a lui acum – și nimeni nu trebuia să ne tulbure singurătatea.

Regele României ne trimisese vagonul său; era bine încălzit, ne simțeam în largul nostru, însă călătoria era lungă și zilele păreau fără sfârșit.

Mi-ar fi plăcut să o văd pe Lady Monson, s-o chem la mine din când în când și să vorbesc cu ea de acasă, de cei lăsați în urma mea, însă Nando nu mă lăsa. Simțeam și o dorință nedeslușită de a sta de vorbă cu aceea care îmi fusese dată ca doamnă de onoare, doamna Greceanu. Avea, în chipul ei, o bunătate de mamă, glasul îi era blând; poate că ar fi știut să mă liniștească puțin și să mă sfătuiască asupra celor ce se așteptau de la mine „acolo“, căci astfel numeam țara spre care mă duceam: „acolo“, și cuvântul era tot atât de neprecis ca și noțiunile mele despre ea.

Nando era prea îndrăgostit ca să-mi dea vreo lămurire; starea lui sufletească era râvna de a se bucura de fiecare clipă, fără alt gând; necazurile aveau să vină destul de curând. Nu prea era în firea lui să

dea lămuriri. Mai târziu m-am întrebat adesea dacă el avea aceeași viziune a lucrurilor ca mine. E cu neputință să ne dăm seama de ce se petrece în creierul altuia; sunt unii oameni care n-au darul să-ți înfățișeze limpede gândul, ei nu găsesc cuvintele care insuflă lucrurilor o viață concretă.

Pricepeam că am nevoie oarecum de o ancoră, de ceva neclintit și sigur de care să mă pot rezema, chiar dacă ar fi numai o imagine precisă, ceva pe care mintea mea putea să pună stăpânire. Poate că doamna Greceanu mi-ar fi putut da toate acestea, dar Nando, în urma tragicei întâmplări cu Elena Văcărescu, pierduse încrederea în oameni; ajunsese bănuitor până la suferință și se ferea chiar și de cei care făceau parte din suita noastră. Această stare sufletească a tânărului meu soț întunecă și îngreună mult primii noștri ani de căsătorie. El nu se încredea în nimeni și i se părea că singurătatea e unica mea scăpare.

Pe lângă adjutantul colonel Coandă, regele îl numise pe generalul Robescu ca șef al Casei noastre. Casa Regală, sub regele Carol, era aproape toată militară și această tradiție am păstrat-o și noi. Mult mai târziu, când ajunsei regină, în loc să am un șambelan, îmi numii un adjutant.

Generalul Robescu, deosebindu-se, în aceasta, de cei mai mulți români, era un om bălai cu ochi albaștri. Ascundea o inimă bună sub o înfățișare cam nepăsătoare. Acesta era gentilomul care nu izbutise să câștige încrederea tatălui meu. Rămase totuși credincios în serviciul nostru mult timp și era încă la noi când se urcă pe tron soțul meu. Însă era într-însul ceva ironic și nepăsător, care insufla oarecare neliști unei ființe tinere cum eram eu atunci și cu educația pe care o primisem. Se părea că nu ia nimic în serios și că râde de toate încurcăturile mele, fără a mă face vreodată să simt că aș putea să mă bizui pe sfatul lui, tocmai pentru că nu lua în seamă greutățile ce întâmpinam. Ar fi putut să se poarte părintește cu mine, însă pentru aceasta îi lipsea un „nu știu ce“. Avea pe deplin firea osebită a rasei latine cu care nu eram pe vremea aceea deloc deprinsă și obiceiul, care mă stânjenia, de a privi cu ironie credințele celorlalți. Făcea să pară

caraghioase sau fără valoare principiile cele mai scumpe altora. Uneori era într-adevăr plin de duh, însă cu un soi de haz față de care mintea mea anglo-saxonă se simțea, din fire, potrivnică. „Sunt unii oameni care simt o mândrie ciudată în faptul de a fi sceptici“, a spus Roosevelt; generalul Robescu era dintre acei oameni.

Călătoria noastră a fost întreruptă printr-o vizită oficială la Viena, unde trebuia să-i prezentăm bătrânului împărat omagiile noastre. Regele Carol îl prețuia cu deosebire pe împăratul Franz Joseph și simțea pentru el o adevărată prietenie. Austria era încă, pe acea vreme, un centru de mare putere și activitate politică. Regele Carol păstra legături cu Ballplatz și propria lui politică era înrăuită de diferitele toane ale celei de la Viena. Eram sortiți să simțim aceasta în tot timpul tinereții noastre. Unchiul, înainte de orice, era un om politic; politica era patima lui stăpânitoare, pot chiar zice singura pasiune adevărată a vieții lui, și politicienii pe acea vreme se credeau de ne-
maipomenită însemnătate. Pentru dânsul, jocul politicii era un joc de așa imensă și covârșitoare importanță, încât orice trebuia să-i fie jertfit, ceea ce aflară destul de curând, spre marea noastră neplăcere. Fiind pătimas în ceea ce privește tot ce se atinge de propriile lui convingeri, era neîntrecut în meșteșugul de a-și impune voința, chiar celor mai nemlădioși și dârzi. Acum, când a pierit strălucirea preacatolice și imperiale curți, cu falnica ei măreție, cu învechita ei etichetă și cu datinile ei strâmte, cum pier de-a lungul veacurilor toate deșertăciunile pământești, îmi pare rău că amintirea mea despre acea vizită e atât de ștearsă. Eram la vârsta neplăcută a sfielii, când toată luarea-aminte ni se adună în jurul propriei noastre ființe, când nu vedem decât ceea ce e prea de tot vădit și când nu auzim aproape nimic, numai și numai pentru că nu pricepem.

Am o nedeșlășită amintire despre bătrânul împărat: zvelt, elegant, cu un trup minunat croit, însă cam adus de umeri și ținând capul cam plecat; era cât se poate de curtenitor, însă fără însuflețire și chef de vorbă. Am păstrat o icoană mai lămurită despre una dintre frumoasele

Maria, Regina României

POVESTEA VIETII MELE



editura rao

Prețuri mici, calitate mare, livrare rapidă în toată țara

Libris.RO este un magazin online de cărți, cu o selecție vastă de titluri din toate genurile literare.

021

021 312 312 312

021 312 312 312

021 312 312

021 312 312

Cele mai bune cărți la cel mai mic preț
fără să plătești nimic în plus pentru
serviciul de livrare rapidă.

Libris.RO

Libris.RO
Calea Libertății 117-119, București, România
www.libris.ro
021 312 312

MARIA CRISTINA ROMANESCU
"Căminul meu este
acasă" (roman)

117-119, București, România
021 312 312

Prețurile mici, calitatea mare, livrarea rapidă în toată țara. Acestea sunt
cele mai bune cărți la cel mai mic preț, fără să plătești nimic în plus pentru
serviciul de livrare rapidă. Libris.RO este un magazin online de cărți, cu o
selecție vastă de titluri din toate genurile literare.

021

021 312 312

PARTEA A V-A

ANI DE RĂZBOI

...și apoi, după ce am terminat de citit, m-am gândit că este o carte care
merită să fie citită de toată lumea. Este o carte care te face să
gândești, să te întrebi, să te simți parte dintr-o lume care este
departe de noi, dar care este atât de apropiată de noi.

...și apoi, după ce am terminat de citit, m-am gândit că este o carte
care te face să gândești, să te întrebi, să te simți parte dintr-o
lume care este departe de noi, dar care este atât de apropiată de noi.
Este o carte care te face să gândești, să te întrebi, să te simți
parte dintr-o lume care este departe de noi, dar care este atât de
apropiată de noi.

...și apoi, după ce am terminat de citit, m-am gândit că este o carte
care te face să gândești, să te întrebi, să te simți parte dintr-o
lume care este departe de noi, dar care este atât de apropiată de noi.
Este o carte care te face să gândești, să te întrebi, să te simți
parte dintr-o lume care este departe de noi, dar care este atât de
apropiată de noi.

...și apoi, după ce am terminat de citit, m-am gândit că este o carte
care te face să gândești, să te întrebi, să te simți parte dintr-o
lume care este departe de noi, dar care este atât de apropiată de noi.
Este o carte care te face să gândești, să te întrebi, să te simți
parte dintr-o lume care este departe de noi, dar care este atât de
apropiată de noi.

...și apoi, după ce am terminat de citit, m-am gândit că este o carte
care te face să gândești, să te întrebi, să te simți parte dintr-o
lume care este departe de noi, dar care este atât de apropiată de noi.
Este o carte care te face să gândești, să te întrebi, să te simți
parte dintr-o lume care este departe de noi, dar care este atât de
apropiată de noi.

PARTEA A V-A ANI DE RĂZBOI

Ultimul capitol al amintirilor mele s-a sfârșit cu ziua în care s-a urcat pe tron soțul meu și când, unul lângă altul, în sala Parlamentului, față în față cu poporul nostru, am trăit un ceas mare tălmăcit în cuvinte scrise chiar sub impresia momentului.

Mulți ani – ani ce cântăresc îndoit – s-au scurs de atunci și atâtea întâmplări au împovărat acești ani, încât astăzi n-aș mai fi în stare să găsesc cuvinte destul de înflăcărate care să redea acea emoție covârșitoare. În pragul unei vieți noi se deschideau în fața mea posibilități nemărginite, însă un văl nepătruns ascundea ochilor noștri viitorul. Ce-avea el oare să ne aducă? Glorie, onoruri, izbândă sau tragedie și umilire?

România și noi; întâlnire solemnă. Căpătaserăm noi puterea așa cum mi-o închipuiam? Fi-vom la înălțimea menirii noastre? Fiorul ce simțeam că mă zguduia era oare presimțirea celor ce aveau să vie? O prevestire de bine?

România și noi; ce aveam să însemnăm unul pentru altul acum, când eram lăsați în voia noastră față în față cu propria noastră răspundere? Bătrânul rege nu mai era lângă noi să ne povățuiască, să ne dea sprijinul său sau să ne mustre și să ne arate calea. Acum totul atârna de noi, noi țineam în mână frânele.

Eram noi destul de destoinici ca să luăm asupra-ne o asemenea moștenire, în clipa când lumea întreagă era în flăcări? Viitorul, singur, putea răspunde acestor întrebări.

În acest al treilea volum al poveștii vieții mele am de gând să încerc a spune ce mi s-a întâmplat după marea zguduire a începutului, în ce fel s-a purtat cu mine soarta și în ce chip erau să-mi folosească obârșia mea engleză, precum și educația dată de mama și mai târziu de Unchiul și de Aunty. Povestea nu e lungă; cuprinde numai patru ani, dar sunt ani care prețuiesc îndoiti, ani în care se îmbulzesc atâtea întâmplări și atâția oameni, încât mă simt cuprinsă de o oarecare îngrijorare în fața menirii ce mi-am impus eu însămi, de a descrie totul așa cum a fost.

Volumul de față al amintirilor mele se va îndepărta întru câtva, ca formă, de cele două dintâi, deoarece numeroase capitole vor fi citații luate din jurnalul meu zilnic, scris fără răgaz de când am intrat în război. Fără șovăire, cu o statornicie de care mă minunez uneori, am notat orice se întâmpla, aproape ceas cu ceas. Am acum totul sub ochi, o covârșitoare îngrămădire de documente, fiecare cu data lui și fiecare zi povestită cu toată înfrigurarea simțită atunci, cu nădejtile, temerile și exagerările ei. Pagini pătimeșe în care mă regăsesc cu toate avânturile și toate zbuciumurile fiecărei stări sufletești. Ce greu e să aleg dintre ele! Trebuie să nu-mi pierd firul povestirii. Fiecare pagină freamătă atât de mult de viața întâmplărilor din acea zi, încât fiecare parcă cere să fie citată, dar aleg pe cele ce-mi dezvăluie mai bine caracterul și pe cele ce arată mai bine încordarea acelor vremuri. Nădăjduiesc că-mi voi înjgheba astfel povestirea, încât să fie plăcută la citit și mă voi feri, pe cât voi putea, de repetările atât de obișnuite celor care-și scriu jurnalul.

Dar înainte să încep această parte a povestirii mele, trebuie să vorbesc de cei doi ani de neutralitate, trăiți înainte ca România să fi intrat în război; din nefericire însă, n-am despre acești doi ani amintiri scrise în timpul lor.

Când a murit bătrânul rege, era la putere un guvern liberal sub președinția lui Ion Brătianu. Potrivit cu datina, Brătianu ca prim-ministru prezintă demisia lui și a guvernului, dar regele nu o primi, astfel încât noua domnie începu mână în mână cu liberalii.

Soțul meu și cu mine luarăm hotărârea să facem cât se puteau mai puține schimbări printre demnitarii Curții, așa încât zguduirea trecerii de la un regim la altul să nu fie simțită prea dureros. Lăsarăm neatinși vechii și credincioșii slujitori ai predecesorilor noștri, chiar și pe cei care ne aduseră vreun neajuns în timpul tinereții noastre.

Regele Ferdinand avea un suflet de o rară bunătate și era totdeauna gata să asculte o rugămintă a mea când încercam să împiedic vreo hotărâre cam aspră sau vreo pedeapsă, chiar cuvenită uneori. Nu-mi place răzbunarea; mai degrabă vreau să-mi fac din dușman un prieten. Puterii îi este hărăzit, din fire, un privilegiu aproape neîndreptățit care, după părerea mea, nu trebuie niciodată întrebuintat greșit și mai ales nu trebuie să încline spre asprime sau spre orice s-ar apropia, cătuși de puțin, de ciudă. Aș vrea mai bine să mă răfuiesc furtunos cu dușmanul meu decât să-i fac un rău pe tăcute; nu sunt dintre aceia care-și aleg drept lozincă: „Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte“.

E atât de trist să te afli deodată în locul stăpânului de ieri. De aceea m-am străduit ca să nu întruchipez prin nimic „noua putere“, lucru care ispitește atât de tare pe cei mai mulți. Știu cât se poate de bine că s-a spus pe toate tonurile că înrăuream voința regelui și, fiind o ambițioasă fără seamăn, îmi plăcea să predomin și să stăpânesc. Acest zvon a fost răspândit și ca laudă, și ca bârfeală; de obicei, mă făcea să zâmbesc, căci știam că lucrurile nu sunt așa cum par. Coborându-mă adânc în propria mea conștiință, trebuie să mărturisesc că nu recunosc în mine nici o intenție hotărâtă sau vreo dorință de a domina. Ce e drept, simțeam o oarecare nerăbdare când vedeam șovăiala altora. Cu firea mea de femeie luam, dintr-un salt, orice hotărâre; mintea nu mi-era niciodată împrăștiată și mă simțeam ageră și gata să dau de rostul oricărei împrejurări. Era ușor oricui să stea de vorbă și să se înțeleagă cu mine, de aceea nimeni nu mă ocolea. Niciodată nu mă feream de discuții; o contradicție nu mă speria, o luptă mai grea îmi puneam la încercare energia. În fiecare ceas al zilei simțeam în mine viața ca o forță aproape electrică. Acestea le știa soțul meu; știa, de asemenea, că felul meu de a discuta era decis și neșovăielnic,

că eram totdeauna gata la luptă; astfel, luase încetul cu încetul obiceiul să se întoarcă spre mine când era nedumerit. Găsea adesea în tovarășa lui un sfetnic chibzuit, care se arăta neașteptat de nepărtinitor.

Regele Ferdinand avea o fire sfioasă; nu-i plăcea să se impună și arăta o oarecare încetineală când trebuia să ia o hotărâre. În firea mea, dimpotrivă, nu încăpea șovăire; greutatea păreau că-mi îndoiesc energia; era în mine o vioiciune sănătoasă ce se rezema pe un nedomolit simț al umorului, care avea darul să ușureze clipele cele mai încordate.

Aceste însușiri erau de folos unui om care arareori se lăsa pătruns de bucuria vieții. Din pricină că fusese prea îndelung subjugat și apăsător, regele Ferdinand avea nevoie adesea să fie înviorat și întărit. Felul meu de a fi îi insufla curaj și nădejde. În ceasurile de îndoială, găsea în mine o încredere de oțel, pe care singur n-o avea. Mână în mână, eram mai puternici; viața nu mă înspăimânta, căci aveam ceva din avântul viteazului voios care e întotdeauna gata de luptă. Nu era în firea soțului meu să mă recunoască în văzul tuturor ca pe o colaboratoare. Fiind german, era un partizan dărz al legii salice; a recunoaște unele însușiri unei femei ar fi fost o încălcare a tradițiilor lui celor mai scumpe. Dar avea încredere în mine, eram o tovarășă plină de veselie, uneori cam nesupusă, care însă niciodată nu-l dezamăgea. Afară de aceasta, menirea și țelurile noastre erau aceleași și trăiam amândoi pentru același ideal: binele Țării noastre. Aceasta ne făcea răbdători unul față de altul și insufla fiecăruia din noi îngăduință pentru cusururile celuilalt.

Dacă am fost silită încetul cu încetul să iau parte la împrejurări, pricina n-a fost o meschină ambiție personală sau o dorință egoistă de a mă pune pe planul întâi. Trăiam însă în vremuri grele, munca era încordată, se simțea nevoie de mintea și de mâinile tuturor. De la fiecare om se cerea ce putea da mai bun, iar eu cu firea mea impulsivă și necalculată eram gata să ajut. Așadar, de câte ori trebuia, mă puneam pe lucru fără vorbă, nu pentru că voiam să-mi însușesc drepturi ce nu mi se cuveneau, ci pentru că așa cereau împrejurările și fiindcă nevoile mi-o impuneau.

Era urmarea logică a stării de lucruri și toți trebuiau s-o înfrunte cu cât mai multă bărbăție, fiecare făcându-și vitejește datoria. La mine nu era niciodată nimic socotit dinainte: aveam o fire deschisă și cutezătoare și nu mă dădeam la o parte de la nici o primejdie, nepregătindu-mi nici o portiță de scăpare; eram totdeauna gata să lupt sau să cad în slujba credințelor mele; n-aveam nimic din diplomatul viclean. Totdeauna am fost îmboldită de un nestăvilit instinct de a fi de folos fără să stau vreodată să cântăresc dacă hotărârile mele pripite erau înțelepte sau nu, dacă aveau să mă expună să fiu nedrept judecată sau rău înțeleasă. Un altruism spontan și neprecupețit e cheia firii mele; sunt nevoită să spun aceste lucruri, pentru ca astfel să lămuresc mai bine faptele mele și purtarea mea în tot timpul domniei regelui Ferdinand.

Menirea noului rege era una dintre cele mai grele, mai ales în ceea ce privea politica externă. Fiind încredințat că trebuie să se țină strâns de neutralitate pe cât se va putea, era totuși neconținut împins într-o parte sau într-alta de către țările ce se războiau și, pe rând, amenințat sau ademenit. I se făceau nenumărate propuneri, însă sub fiecare se ascundea un pumn de oțel, totdeauna gata să lovească. Dar mai presus de toate era cumplita luptă între datorie, conștiință și inimă. În chip firesc, inima îl trăgea de partea țării în care se născuse. Afară de aceasta, avea o nețărmurită încredere în neputința oricui de a înfrânge oștirile germane, așa cum o avusese și unchiul său; cu nici un preț nu-și putea închipui că vor fi biruite.

Oricine își va da seama ușor cât era de sfâșiat și cu câtă îngrijorare îl pândea poporul său, întrebându-se cum va putea îndeplini făgăduința ce i-o dăduse, când se urcase pe tron, de a fi un bun român.

Rolul meu era cât se poate de greu. Cu toate că aplecarea mea firească mă trăgea în altă parte, simțeam până în adânc lupta sufletească îndurată de Nando, și apoi aveam și eu cu Germania legături ce nu se puteau rupe ușor. În orice parte ne întorceam, tot de durere dădeam.

Cunoșteam totuși pulsul țării și știam cumplita jertfă care va fi la urma urmei cerută regelui. Datoria mea era să-l aduc treptat-treptat